

Handläggare: Jerzy Slazak
Telefon: 08-508 28 974

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2012-10- 23, p. 9

VATTENPROVTAGNING VID STOCKHOLMS STRANDBAD - RESULTAT FRÅN SOMMAREN 2012

Miljöförvaltningens redovisning

Förslag till beslut

- 1 Godkänna förvaltningens redovisning
- 2 Överlämna miljöförvaltningens redovisning till berörda stadsdelsnämnder och verksamhetsutövare

Gunnar Söderholm

Pia Winbladh Högfors

Sammanfattning

Badvattenkvaliteten vid Stockholms 30 officiella strandbad har under sommaren 2012 visat en förbättring i jämförelse med föregående år. Detta beror troligen på väderförhållandena under årets badsäsong. En annan möjlig förklaring är att samarbetet mellan miljöförvaltningen och stadens förvaltningar och bolag gjort att oklara och undermåliga avloppslösningar på och i närheten av stränderna har kartlagts och åtgärdats samt att upprättandet av badvattenprofiler för EU-bad har belyst eventuella brister och behov av satsningar på förbättrande åtgärder.

Otjänliga prover uppmättes vid ett tillfälle på Smedsuddsbadets två provtagningspunkter, vilket uppmärksammades stort i lokala media. Omproven visade dock att föroreningen var av tillfällig karaktär.

Algprovtagning genomfördes vid fem badplatser och visade inga indikationer på algblomning, det vill säga, hälsofarliga halter av cyanobakterier.

Nytt för i år är att EU föreskriver att alla strandbad ska klassificeras utifrån tidigare års provtagningsresultat och att detta ska kommuniceras till allmänheten genom symboler och enhetlig skyltning i badplatsens omedelbara närhet.

Utöver de 30 officiella strandbadplatserna tog förvaltningen badvattenprover vid ytterligare tre platser för att utvärdera etablering av nya strandbad; Bellevueparken, Kristinebergs Strand och Hornsbergs Strand.

Bakgrund

Inom Stockholms kommun finns 30 officiella strandbadplatser längs Mälarens stränder, Saltsjön och i mindre insjöar. Ansvaret för skötsel och underhåll av dessa ligger på den stadsdelsnämnd där badet är beläget förutom Ekhagen och Sköndalsbadet. Ekhagen drivs av Djurgårdsförvaltningen och ansvaret för drift av Sköndalsbadet ligger på Idrottsförvaltningen.

Ett officiellt strandbad måste uppfylla vissa grundläggande krav. Badvattnet ska vara tjänligt från hygienisk synpunkt, vilket bedöms med vattenprover som tas under sommaren. Ett visst antal toaletter beroende av antalet besökande ska finnas, livräddningsutrustning ska finnas tillgänglig och informationsskyltar ska finnas på stranden. Avfallshanteringen ska vara säkrad, så att ingen olägenhet uppkommer.

De 18 av 30 officiella strandbad som har i genomsnitt över 200 badgäster per dag klassas som EU-strandbad. Resterande 12 benämns som övriga strandbad.

Bedömningen av vattnets tjänlighet för bad från hygienisk synpunkt görs av miljöförvaltningen och baseras på bakteriologiska undersökningar av vattenprov. Förekomsten av tarmbakterierna E.coli och intestinala enterokocker som indikerar fekal förorening utgör den huvudsakliga grunden för denna bedömning. Badvattenprover från alla strandbadplatser analyseras i enlighet med EG-direktiven om kvaliteten på badvatten (2006/7/EG) och Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HVMFS 2012:14). Analysresultaten på strandbadvatten räknas som miljö kvalitetsnormer och måste uppfylla vissa kriterier för att inte utgöra risk för människors hälsa eller påverkan på miljön.

Ny lagstiftning

Under våren har miljöförvaltningen genom Kommunstyrelsen yttrat sig över remissen angående Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om badvatten. Direktivet och förordningen syftar till att inrätta ett system för identifiering, kontroll och klassificering av badvatten och information om badvatten till allmänheten.

Förvaltningen påpekade i sitt remissvar bland annat att det kommer att bli en kommunikativ utmaning att förklara skillnaden mellan den klassning som framgår av symbolen som summerar flera års badvattenkvalitet och resultatet av den senaste provtagningen, som är en ögonblicksbild. I remissvaret påtalade förvaltningen även att det kan innebära kostnader (ca 60 tkr per bad) för stadsdelarna att föreskrifterna indirekt ställer krav på att badvattenprofiler upprättas för samtliga bad, inte bara för de 18 EU-baden.

Den 1 juli började den nya föreskriften (HVMFS 2012:14) från Havs- och vattenmyndigheten gälla med stöd av badvattenförordningen (SFS 2008:218), som i sin tur är det svenska genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/7/EG om förvaltning av badvattenkvaliteten. I föreskriften meddelades flera förändringar gällande informationen till allmänheten och kraven på tydlig upplysning om badvattnets aktuella klassificering eller avrådan från bad.

Informationen ska spridas under badsäsongen genom en tydlig och lättbegriplig skylt eller symbol. Förslag till symbolerna har bifogats föreskriften (Bilaga 2) och är enhetlig över hela EU. Symbolerna klassificerar badvatten i fyra olika betygsättningar: *utmärkt badvattenkvalitet*, *bra badvattenkvalitet*, *tillfredställande badvattenkvalitet* och *dålig badvattenkvalitet*. Utöver dessa symboler finns en symbol som talar om *avrådan från bad*. Klassificeringen av badvattnet beräknas baserat på fyra års provtagningsresultat. Utöver informationen om badvattnets kvalitet ska också en allmän beskrivning av badvattnet på ett icke-tekniskt språk grundat på badvattenprofilen finnas i närheten av badvattnet.

Miljöförvaltningen kommer att rekommendera alla stadsdelar och verksamhetsutövare att upprätta badvattenprofiler även för övriga bad, i enlighet med den nya föreskriften.

Resultat under badsäsongen 2012

Badsäsongen för Stockholmsregionen sträcker sig mellan slutet av maj till slutet av augusti. Under denna period provtas badvattnet varannan vecka för bedömning av vattnets tjänlighet för bad ur hygienisk synpunkt. Miljöförvaltningen har svarat för provtagningen vid 14 av stadens officiella strandbad. På 16 av stadens officiella strandbad har de

ansvariga stadsdelarna valt att istället anlita ett privat företag för provtagningen. I Bilaga 1 redovisas resultaten från årets badsäsong.

Resultaten av badvattenundersökningarna redovisas kontinuerligt på Smittskyddsinstitutets hemsida "Badplatsen". På Stockholms stads hemsida, där allmänheten kan hämta information om badvattenkvalitet, algblomning eller händelser som berör strandbadplatser, finns en direktlänk till denna sida.

Av de 258 prover som har tagits under sommaren och redovisades på Badplatsen har 2 prover visat otjänligt resultat mot 14 otjänliga prover under fjolårets badsäsong. Detta utgör knappt 2 procent av alla tagna prover. Antalet prover som har visat resultat tjänligt med anmärkning har minskat från 59 till 36 och utgör 14 procent av alla tagna prover. Provtagningsresultaten för 2012 års strandbadssäsong visar därmed en förbättring i jämförelse med föregående år.

De få dåliga provresultaten kunde relateras till väderförhållandena vid tillfället för provtagningen. Omprov visade bättre värden och de otjänliga proverna kunde därför bedömas som en tillfällig förorening.

Bakteriehalter

Generellt är badvattnet vid Stockholms officiella strandbad av god kvalitet från hygienisk synpunkt. En del avvikelser i kvaliteten på badvatten förekommer från år till år beroende på väderleken under badsäsongen och badets belägenhet. Årets badsäsong har kännetecknats av svalare och mer regnig väderlek. Detta har bidragit att antalet badande har blivit färre. Blåsiga dagar under en del av sommaren har gjort att vattnet blandades om och inte blivit stillastående. Dessa faktorer har med en stor sannolikhet bidragit att årets badsäsong visar bättre resultat än föregående år.

Några strandbad som t.ex. Kanaanbadet eller Maltesholmsbadet har visat en del avvikande provtagningsresultat. Dessa strandbad har alltid haft problem med sjöfågel som uppehåller sig där. Fåglarna förorenar bryggor och gräsmattor och vid nederbörd förorenas också vattnet. För att försöka komma till rätta med fågelproblemet har Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning beställt avskjutning av fåglar genom Trafikkontoret. Insatsen ska pågå under en femårsperiod och effekten kommer att kunna utvärderas efter två-tre år.

Sätrabadet har under årets badsäsong visat en avsevärd förbättring av vattenkvaliteten, med färre antal dåliga provsvar jämfört med tidigare år. Förvaltningens insatser under tidigare år i form av tillsyn till fastigheter och verksamheter som ligger i närheten av

badplatsen kan ha bidragit till förbättringen. Även den svala sommaren och färre besökare som kan ha påverkat resultatet.

Ytterligare en förklaring till det förbättrade resultatet är att upprättandet av badvattenprofiler för EU-bad har belyst eventuella brister och behov av satsningar på förbättrande åtgärder.

Andra bad som har haft avvikande prover har visat bättre resultat efter omprov. Miljöförvaltningen har därför inte haft anledning tillsätta utredningar för att leta efter orsaker till avvikelser eller behövt stänga något av baden.

Klassificering och information till allmänheten

I enlighet med EU-direktivet och den nya föreskriften ska alla strandbad klassificeras efter direktivets bedömningsgrunder. Bedömning och beräkning av kvaliteten på badvattnet sker på fyra års provtagningsserie. Informationen om klassificering av badvatten ska kommuniceras till allmänheten genom att symbolen i väl synlig storlek, genom en skylt eller på annat sätt sätts upp i badvattnets omedelbara närhet. Klassificering av badvattnet benämns i fyra betyg: utmärkt badvattenkvalitet, bra badvattenkvalitet, tillfredställande badvattenkvalitet och dålig badvattenkvalitet, och avrådan från bad. Miljöförvaltningen har informerat respektive stadsdelsförvaltning och verksamhetsutövare om kraven på skyltning. Symbolernas utformning framgår av Bilaga 2.

Av de 30 officiella strandbadplatser som finns i Stockholms kommun har 27 stycken haft betyg *utmärkt badvattenkvalitet*, och 3 stycken haft betyg *bra badvattenkvalitet*. Dessa strandbad är; Farsta strandbad, Sköndalsbadet och Sättrastrandbadet.

Inför badsäsongen 2012 utformade miljöförvaltningen en enhetlig skylt för alla Stockholms strandbad (Bilaga 3). Skylten innehåller information om att badet drivs av kommunen eller annan intressent, telefonnummer till Driftcentralen för staden, adressen till Stockholms stads hemsida och adressen till Smittskyddsinstitutets informationssida Badplatsen samt en QR-kod för smartphones.

Under badsäsongen har förvaltningen kontrollerat om skyltarna och symbolerna är uppsatta och konstaterat att skyltarna satts upp på ungefär hälften av stränderna. Förvaltningen kommer inför nästa badsäsong att betona betydelsen av att kraven uppfylls när det gäller skyltning.

Mätmetodernas påverkan på klassificeringen av badvattnet

Miljöförvaltningen och de stadsdelar som valt att handla upp provtagningen av ett företag har valt två olika mätmetoder som båda är tillåtna enligt föreskrifterna. På grund av en skillnad mellan metoderna och utformningen av beräkningsmetoden för långsiktig klassificering av badvatten, riskerar vissa bad att få en sämre klassificering trots att badvattenkvaliteten är oförändrad (se bilaga 4 för detaljer). Om förvaltningens farhågor besannas kommer det i praktiken innebära att:

- Badvattenprofilerna för de bad som i år ändras från ”Utmärkt” till ”Bra” måste uppdateras, trots att badvattnets kvalitet i praktiken är oförändrat.
- Omskytning måste göras på dessa bad inför nästa badsäsong, trots att badvattnets kvalitet i praktiken är oförändrat.

Det bör understrykas att det inte är miljöförvaltningens ansvar att göra dessa beräkningar eller klassificeringar. Mätresultaten rapporteras till Smittskyddsinstitutet som i sin tur rapporterar till EU. Men förvaltningen har påtalat problemet för Smittskyddsinstitutet, eftersom förvaltningen anser att klassificeringen av badvatten när olika analysmetoder används blir missvisande.

Nya strandbad

Utöver de 30 officiella strandbadplatserna tog förvaltningen badvattenprover vid ytterligare 3 platser för att utvärdera etablering av nya strandbad. Dessa är; Bellevueparken, Kristinebergs Strand och Hornsbergs Strand.

Enligt förvaltningens bedömning är en etablering av Bellevueparken som officiellt strandbad tveksam. Trots att proverna under 2012 visade på bra resultat så är den samlade bedömningen jämfört med tidigare år, som gör att det inte går att säga att det är en klar förbättring. Skälet till detta är förmodligen dålig vattenomsättning pga. att stranden ligger i slutet av Brunnsviken. Även den närliggande båtklubben kan ha en viss påverkan på badvattenkvaliteten.

De andra platserna ligger vid Ulvsundasjön. Kristinebergs Strand är utrustad sedan tidigare och inbjuder till bad och rekreation. Hornsbergs Strand är ett nybyggt bostadsområde och från början anpassad att eventuellt erbjuda tillfällen till bad. För att kunna bedöma badvattenkvaliteten på dessa platser behöver förvaltningen resultat från två års provtagningsserier.

Under året har förvaltningen konsulterats inför eventuella ytterligare etableringar av strandbad, ofta i samband med nybyggda eller planerade bostadsområden som t.ex. Norra Djurgårdsstaden.

Flera stadsdelar satsar på att rusta upp strandbaden som ligger inom deras område. Detta märks genom att byggnader som finns på området renoveras, och genom att förbättra miljön för badgästerna med t.ex. flera parkbänkar eller duschar. En positiv tendens är att flera stadsdelar också satsar på att göra strandbaden tillgängliga för rörelsehindrade badgäster. På en del stränder finns nybyggda bryggor som möjliggör för rörelsehindrade att kunna ta sig i vattnet med rollstol.

Tillsyn och uppdrag

Miljöförvaltningen är tillsynsmyndighet för alla stadens strandbad. Tillsynen utövas genom att förvaltningen i samband med badvattenprovtagningen inspekterar badplatsen vid provtagningstillfälle och genom att bedöma resultaten av badvattenproverna. De strandbad som inte har provtagits av miljöförvaltningen tillses vid behov eller vid tillsynsinsatser som t.ex. kontrollen om lagstiftningskraven är uppfyllda. Vid brister eller kontinuerligt dåliga badvattenprover ska verksamhetsutövaren, som i de flesta fall är stadsdelsförvaltningarna, kontaktas med krav på åtgärder eller utredningar.

Inför badsäsongen anordnade Miljöförvaltningen även i år en informationsträff för stadsdelar och verksamhetsutövare och informerade bland annat om de nya kraven på skyltning.

Utöver myndighetsrollen har förvaltningen också ett uppdrag att stå för mediakontakter och kontakter med allmänheten. Under sommaren 2012 har förvaltningen varit i kontakt med TV och pressen. Lokala TV stationer som ABC och TV4 Stockholm har intervjuat förvaltningens strandbadsexpert. Dagens Nyheter, Metro och en del lokala tidningar har också varit i kontakt med förvaltningen och skrivit artiklar om Stockholms strandbad.

Algblomning

Sedan 1994 kontrolleras i en del sjöar även förekomsten av potentiellt toxiska cyanobakterier, så kallad algblomning. Urvalsprincipen för provtagningsplatser är redan övergödda sjöar och vikar, eller sjöar och vikar med dålig vattenomsättning och risk för övergödning. Vid bedömningen av halterna följer förvaltningen WHO:s riktlinjer.

Under sommaren 2012 utfördes algprovtagning vid Brunnsviksbadet, Hökarängsbadet, Långsjöbadet, Farstastrandsbadet och sjön Trekanten.

Inga farligt höga halter av cyanobakterier uppmättes vid de besökta badplatserna år 2012.

Slut

Bilagor:

- Bilaga 1 Provtagningsresultat sommaren 2012
- Bilaga 2 Symboler för att informera om badvattnets klassificering
- Bilaga 3 Skylt för Stockholms kommuns officiella strandbad
- Bilaga 4 Om beräkningsmetoder för klassificering